

YLEISÖLLE TARKOITETTU TIIVISTELMÄ

Hallintoviranomainen myönsi vuoden 2017 aikana muodollisesti tukea 11 hakemukselle, ja yhteensä koko ohjelmakaudella tukea on myönnetty 49 hankkeelle. Ohjelman puitteissa on 31.12.2017 mennessä tehty päätös yhteensä 24 047 623 eurosta EAKR-varoja (62 %) ja 5 537 040 eurosta (67 %) Norjan IR-varoja. Se merkitsee, että mielenkiintoisilla hankkeilla on edelleenkin mahdollisuus hakea lähemmäs 15 miljoonaa euroa EU-varoja ja 2,5 miljoonaa IR-varoja. Hallintoviranomainen päätti vuoden 2017 aikana maksaa yhteensä n. 5,5 MEUR ohjelman varoista. Ohjelmakauden aikana on tuensaajille tähän mennessä maksettu yhteensä n. 7,9 MEUR. Maksatukset vastaavat n. 29 % tähän mennessä myönnettyistä hankevaroista ja n. 18 % ohjelman koko budjetista.

Toimintalinja 1- Tutkimus ja innovaatio

Toimintalinjalla on tähän mennessä hyväksytty 19 hanketta, joista kaksi on valmisteluhanketta. 17 hanketta on käynnissä, kaksi hanketta päätettiin 31.12.2017 mennessä. Vuoden 2017 loppuun mennessä oli toimintalinjan budjetoiduista EAKR-varoista kiinnitetty 9 081 683 euroa (80 %) ja Norjan IR-varoista 1 806 553 euroa (77 %). Monien hyväksytyjen hankkeiden tavoitteena on parantaa pk-yritysten kykyä kaupallistaa kehittämiään tuotteita ja palveluja. Yhteensä 78 yritystä on tähän mennessä osallistunut johonkin ohjelman tutkimushankkeista. Hankkeiden tuloksena on myös, että 110 toimijaa on tähän mennessä osallistunut uusiin tuotteisiin, palveluihin tai menetelmiin johtaviin eri toimiin.

Erään hyväksytyhän hankkeen tarkoituksena on kehittää talteenottotekniikkoja vanadiinin tuotantoon kaivosjätteistä, toinen hanke tähtää metallin 3D-tulostuksen tunnetuksi tekemiseen alueen pienten ja keskisuurten verstasyritysten parissa niiden kilpailukykyyn vahvistamiseksi. Erään hankkeen aiheena on biopohjaisten komposiittimateriaalien mahdollinen tuottaminen alueen luonnonvaroista. Muut jo aiemmin käynnissä olevat hankkeet toimivat muun muassa puuteollisuuden, luovien elinkeinojen ja energian parissa. Yhden hankkeen tähtäimessä on vahvistaa innovointijärjestelmän toimijoiden kykyä toimia eurooppalaisella tutkimusareenalla alueen painopistealueilla, ja ne selvittävät muun muassa arktisten alueiden tietoliikennevalmiuksien ja/tai kattavuuden parantamismahdollisuuksia. Eräs hankkeista tutkii, miten terästeollisuus voisi vähentää energiankäyttöä ja fossiilipäästöjä saavuttaakseen kustannustehokkaampia ja ympäristöystävällisempiä prosesseja.

Toimintalinja 2- Yrittäjyys

Tällä toimintalinjalla on hyväksytty kaikkiaan 10 hanketta, joista kolme on valmisteluhanketta. 9 hanketta on käynnissä ja yksi valmisteluhanke päätettiin 31.12.2017 mennessä. Vuoden 2017 loppuun mennessä oli toimintalinjan budjetoiduista EAKR-varoista kiinnitetty 6 280 624 euroa (48 %) ja Norjan IR-

varoista 1 897 460 euroa (71 %). Toimintalinjalla on käynnissä hankkeita, jotka käsittelevät yhteistyötä muun muassa luovissa elinkeinoissa, matkailuteollisuudessa, prosessiteollisuuden parissa toimivien pk-yritysten välillä sekä elintarvikealalla.

Kaksi vuoden aikana hyväksytyä hanketta ovat valmisteluhankkeita, joiden tarkoituksena on selvittää ja valmistella tulevien päähankkeiden mahdollisuuksia. Molempien hankkeiden erityistavoitteena on saavuttaa suurempi määrä pk-yrityksiä, joilla on rajat ylittäviä liiketoimintamalleja. Ensimmäinen hanke käsittelee digitalisaatiota ajurina, ja se pyrkii tunnistamaan julkisia toimijoita, joilla on osallistuvien toimittajien digitalisointivaatimuksen täyttäviä, valmisteluhankkeeseen sopivia kohteita, sekä mitkä yritysklusterit voisivat olla ajankohtaisia kyseisten valmisteluhankkeiden toimittajia. Toinen valmisteluhanke sijoittuu Sápmin osa-alueelle. Mahdollisen päähankkeen pitkäjännitteisenä tavoitteena on yrittäjyyden ja toimeentulomahdollisuuksien vahvistaminen ja kehittäminen perinneruoan ja ruokaan liittyvien elinkeinojen parissa Sápmin alueella.

Myös toisella toimintalinjalla ohjelma on onnistunut hyvin pyrkiessään saamaan yritykset osallistumaan hanketoimintaan. Rajat ylittävään markkinatoimintaan osallistuvien yritysten indikaattori on vuoden aikana saavuttanut 162 yritystä verrattuna ohjelman tavoitteena oleviin 50 yritykseen. Myös liiketoimintaa kehittäviin aktiviteetteihin osallistuvien määrä kohoaa jo 71 prosenttiin ohjelman lopullisesta tavoitteesta.

Toimintalinja 3- Kulttuuri ja ympäristö

Toimintalinjalla on hyväksytyt kaikkiaan 14 hanketta, joista kolme on valmisteluhanketta. 12 hanketta on käynnissä, kaksi hanketta on päätetty 31.12.2017 mennessä. Vuoden 2017 loppuun mennessä oli toimintalinjan budjetoiduista EAKR-varoista kiinnitetty 7 667 337 euroa (68 %) ja Norjan IR-varoista 1 520 862 euroa (65 %).

Varoja on vuoden aikana myönnetty kahdelle Sápmin osa-alueeseen kuuluvalla hankkeella, joiden erityistavoitteena on alueen kulttuurin ja kulttuuriperinteen vahvistaminen. Niistä ensimmäisen tavoitteena on alueen kulttuurin ja kulttuuriperinteen vahvistaminen ja elävöittäminen duodjin kautta sekä yrittäjyysosaamisen edistäminen Saamelaisessa korkeakoulussa duodjia opiskelevien parissa. Toisessa hankkeessa vahvistetaan pitkäaikaista yhteistyötä Hattfjellidalissa sijaitsevan Sijti Jarngen ja Tärnabyn saamelaiskeskuksen välillä.

Varoja on myönnetty myös kahdelle hankkeelle, joiden erityistavoitteena on luonnonympäristöjen parantunut säilytystila. Ensimmäisen hankkeen tavoitteena on Teno-joen ekologisen tilan parantaminen poistamalla muun muassa kalojen vaellusesteitä ja arvioimalla aiempien entistämistoimien vaikutusta. Toinen hanke

käsittelee Pohjanlahden biologisen monimuotoisuuden, sen elinympäristön ja ekosysteemin säilyttämisen tukemista.

Aiemmin hyväksytyistä hankkeista yhden tavoitteena on saamelaiskielten käytön vahvistaminen ja laajentaminen eri alueilla, toisen pyrkiessä kehittämään kulttuuri- ja kulttuuriperintöä matkailuelinkeinon palveluiksi. Saamen kielen lisääntyvään käyttöön tähtääviin toimiin osallistuvien määrää mittaava indikaattori lähestyy hyvin ohjelman lopputavoitetta siten, että 82 henkilöä (41 % ohjelmataavoitteesta) on tähän mennessä osallistunut johonkin indikaattoriin kytkettyyn aktiviteettiin.

Meneillään on myös hankkeita, joiden tavoitteena on parantaa julkisen sektorin vihreää kasvua ja resurssitehokkuutta koskevia tietoja ja osaamista. 64 henkilöä on tähän mennessä osallistunut osaamista parantaviin toimenpiteisiin tällä alueella, mikä ylittää ohjelman vuoden 2018 osatavoitteen ja kattaa 32 % ohjelman lopullisesta tavoitteesta, joka on 200 henkilöä.

Toimintalinja 4- Yhteiset työmarkkinat

Neljännellä toimintalinjalla on hyväksytty yhteensä kuusi hanketta, joista kaksi on valmisteluhankkeita. Vuoden 2017 joulukuun loppuun mennessä kolme hanketta on käynnissä ja kolme päätetty. 31.12.2017 mennessä oli toimintalinjan budjetoiduista EAKR-varoista kiinnitetty 1 015 051 euroa (30 %) sekä Norjan IR-varoja 312 164 euroa (45 %).

Useat hyväksytyistä hankkeista pyrkivät lisäämään rajat ylittävää työvoiman liikkuvuutta työmarkkinoilla. Päätetyn NorPå-päähankkeen tavoitteena oli esimerkiksi kehittää parempia ja yksinkertaisempia järjestelmiä, jotka helpottavat pätevän työvoiman liikkuvuutta Pohjoiskalotin alueella. Hankkeen tavoitteena oli muun muassa tehdä nykyistä osaamista ja säännöstöä koskeva katsaus sekä tarkastella, miten maitten välillä voitaisiin validoida ja harmonisoida ammattipätevyyttä ja -koulutusta. Eräs hankkeen loppupäätelmistä oli kuitenkin, että koulutukset arvioidaan yhdenvertaisiksi ja ammattipätevyys hyväksytään useimmiten maitten välillä. Sen sijaan ilmeni, että vaatimuksia koskevat tiedot saattoivat olla puutteellisia ja vaikeasti löydettävissä.

Erään toisen hankkeen päätavoitteena on tarjota rajat ylittävää poronhoidon opetusta. Hankkeessa tuotetaan koulutusmateriaalia, suunnitellaan ja järjestetään eri koulutuspaketteja poronhoitoa koskevissa aineissa. Hanke antaa myös kouluille mahdollisuuden toimintamalliensa koordinointiin siten, että ne hankkeen loputtua pystyvät jatkamaan yhteistyötä. Tavoitteena on vahvistaa saamelaiselinkeinojen osaamis- ja tietokehitystä.